

AKF1.32. sz. útmutató

Hatósági jogosítvány megszerzése a nukleáris létesítményekben

Verzió száma:

2.

(Új, műszakilag változatlan kiadás)

2019. június

Kiadta:

Fichtinger Gyula
az OAH főigazgatója
Budapest, 2019

A kiadvány beszerezhető:
Országos Atomenergia Hivatal
Budapest

FŐIGAZGATÓI ELŐSZÓ

Az Országos Atomenergia Hivatal (a továbbiakban: OAH) az atomenergia békés célú alkalmazása területén működő, önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező, országos illetékességű, központi kormányzati igazgatási szerv, kormányzati főhivatal. Az OAH-t a Magyar Köztársaság Kormánya 1990-ben alapította.

Az OAH jogszabályban meghatározott közfeladata, hogy az atomenergia alkalmazásában érdekelt szervektől függetlenül ellássa és összehangolja az atomenergia békés célú, biztonságos és védett alkalmazásával, így a nukleáris és radioaktív hulladék-tároló létesítmények, nukleáris és más radioaktív anyagok biztonságával, nukleárisveszélyhelyzet-kezeléssel, nukleáris védettséggel kapcsolatos hatósági feladatokat, valamint az ezekkel összefüggő tájékoztatási tevékenységet, továbbá javaslatot tegyen az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos jogszabályok megalkotására, módosítására, és előzetesen véleményezze az atomenergia alkalmazásával összefüggő jogszabályokat.

Az atomenergia alkalmazása hatósági felügyeletének alapvető célkitűzése, hogy az atomenergia békés célú felhasználása semmilyen módon ne okozhasson kárt a személyekben és a környezetben, de a hatóság az indokoltnál nagyobb mértékben ne korlátozza a kockázatokkal járó létesítmények üzemeltetését, illetve tevékenységek folytatását. Az alapvető biztonsági célkitűzés minden létesítményre és tevékenységre, továbbá egy létesítmény vagy sugárforrás élettartamának minden szakaszára érvényes, beleértve létesítmény esetében a tervezést, a telephely-kiválasztást, a létesítést, az üzembe helyezést és az üzemeltetést, valamint a leszerelést, az üzemben kívül helyezést és a bezárást, radioaktív hulladék-tárolók esetén a lezárást követő időszakot, radioaktív anyagok alkalmazása esetén a szóban forgó tevékenységekhez kapcsolódó szállítást és a radioaktív hulladék kezelését, míg ionizáló sugárzást kibocsátó berendezések esetén azok üzemeltetését és karbantartását.

Az OAH a jogszabályi követelmények teljesítésének módját az atomenergia alkalmazóival egyeztetett módon, világos és egyértelmű ajánlásokat tartalmazó útmutatókban fejt ki, azokat az érintettekhez eljuttatja, és a társadalom minden tagja számára hozzáférhetővé teszi. Az atomenergia alkalmazásához kapcsolódó követelmények teljesítésének módjára vonatkozó útmutatókat az OAH főigazgatója adja ki.

Az útmutatók alkalmazása előtt mindig győződjön meg arról, hogy a legújabb, érvényes kiadást használja! Az érvényes útmutatókat az OAH honlapjáról (www.oah.hu) töltheti le.

ELŐSZÓ

Az atomenergia békés célú, biztonságos alkalmazására vonatkozó legmagasabb szintű szabályozást az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Atv.) tartalmazza.

A nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági követelményeiről és az ezzel összefüggő hatósági tevékenységről szóló rendelkezéseket a 118/2011. (VII. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) és mellékletei, a Nukleáris Biztonsági Szabályzatok (a továbbiakban: NBSZ) határozzák meg.

A nukleáris biztonsági követelmények és rendelkezések betartása mindazok számára kötelező, akik az Atv. 9. § (2) bekezdése szerinti folyamatos hatósági felügyelet alatt állnak, valamint e törvényben előírt hatósági engedélyhez kötött tevékenységet folytatnak, ilyen tevékenységben közreműködnek, vagy ilyen tevékenység folytatásához engedély iránti kérelmet nyújtanak be. A nukleáris biztonsági követelmények és rendelkezések mellett a követelmények közé tartoznak az egyedi hatósági előírások, feltételek és kötelezettségek, amelyeket az OAH a nukleáris létesítmény nukleáris biztonsága érdekében határozatban állapíthat meg.

Az NBSZ-ben foglalt követelmények teljesítésére az OAH ajánlásokat fogalmazhat meg, amelyeket útmutatók formájában ad ki. Az útmutatókat az OAH a honlapján közzéteszi. Jelen útmutató az engedélyesek önkéntes alávetésével érvényesül, nem tartalmaz általánosan kötelező érvényű normákat.

A Rendelet 3. § (4) bekezdése alapján, ha a kérelmező a nukleáris biztonsággal összefüggő engedély iránti kérelmét az útmutatókban foglaltak szerint terjeszti elő, továbbá, ha az engedélyes a nukleáris biztonsággal összefüggő tevékenységét az útmutatókban foglaltak szerint végzi, akkor az OAH a választott módszert a nukleáris biztonság követelményei teljesítésének igazolására alkalmasnak tekinti, és az alkalmazott módszer megfelelőségét nem vizsgálja.

Az útmutatókban foglaltaktól eltérő módszerek alkalmazása esetén az OAH az alkalmazott módszer helyességét, megfelelőségét és teljes körűségét részleteiben vizsgálja, ami hosszabb ügyintézési idővel, külső szakértő igénybevételével és további költségekkel járhat.

Ha az engedélyes által választott módszer eltér az útmutató által ajánlottól, akkor az eltérés indokolása mellett igazolni kell, hogy a választott módszer legalább ugyanazt a biztonsági szintet biztosítja, mint az útmutatóban ajánlott.

Az útmutatók felülvizsgálata az OAH által meghatározott időszakonként, vagy az engedélyesek javaslatára soron kívül történik.

A fenti szabályozást kiegészítik az engedélyesek, illetve más, a nukleáris energia alkalmazásában közreműködő szervezetek (tervezők, gyártók stb.) belső szabályozási dokumentumai, amelyeket az irányítási rendszerükkel összhangban készítenek.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	7
1.1. Az útmutató tárgya és célja	7
1.2. Vonatkozó jogszabályok és előírások	7
2. MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK	8
2.1. Meghatározások	8
2.2. Rövidítések	8
3. A HATÓSÁGI JOGOSÍTÓ VIZSGA SZABÁLYAI	9
3.1. A hatósági vizsgáztatásba bevont munkakörök	9
3.2. A hatósági jogosító vizsga általános szabályai	10
3.3. A vizsgára bocsáthatóság előfeltételei	10
3.4. Az ismeretellenőrzés módja, tématerületek	11
3.5. A teljesítmény értékelése	14
3.6. A jogosítvány érvényessége	15
3.7. A vizsgabizottság	18
3.8. A vizsgáztatás eljárása	18
3.9. Dokumentálás	19

1. BEVEZETÉS

1.1. Az útmutató tárgya és célja

Az útmutató ajánlásokat tartalmaz a Nukleáris Biztonsági Szabályzatok 1. kötet 1.8. fejezetében rögzített előírások teljesítésére.

Az útmutató célja, hogy – ajánlásokat adva a munkavállalók nukleáris biztonsági hatósági vizsgáztatásával kapcsolatosan – egyértelművé tegye a hatósági elvárásokat, és ezzel elősegítse az érvényes előírásokban meghatározott nukleáris biztonsági kritériumok teljesülését, az alkalmazott műszaki megoldásoknak megfelelően, a nukleáris biztonság szempontjából.

A nukleáris létesítmények biztonságos üzemeltetésének egyik alapfeltétele, hogy a személyzet ismerje, értse és tartsa be a tevékenységét szabályozó eljárásokat, és hogy a rábízott feladatok elvégzéséhez szükséges megfelelő elméleti és gyakorlati szakmai ismeretekkel rendelkezzen.

Az útmutató a nukleáris létesítményekben a biztonság szempontjából meghatározó munkakörök betöltéséhez szükséges jogszabályi előírások értelmezését és indoklását, az előírások teljesítésével összefüggő ajánlásokat tartalmazza. Az OAH az útmutatót a hatósági elvárások pontos értelmezése, és a hatósági jogosítvány megszerzéséhez szükséges szabályozással, eljárással és dokumentálással kapcsolatos tevékenységek támogatása céljából adja ki. Az ajánlások többsége a biztonság szempontjából fontos, illetve más munkakörök esetében is alkalmazhatók.

1.2. Vonatkozó jogszabályok és előírások

A nukleáris biztonsági követelmények jogszabályi hátterét az Atv., a Rendelet és a nukleáris létesítményben foglalkoztatott munkavállalók speciális szakmai képzéséről, továbbképzéséről és az atomenergia alkalmazásával összefüggő tevékenységek folytatására jogosultak köréről szóló 55/2012. (IX.17.) NFM rendelet biztosítja.

2. MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK

2.1. Meghatározások

Az útmutató az Atv. 2. §-ában, valamint a Rendelet 10. számú mellékletében ismertetett meghatározásokat alkalmazza.

2.2. Rövidítések

ÜFK Üzemeltetési Feltételek és Korlátok

3. A HATÓSÁGI JOGOSÍTÓ VIZSGA SZABÁLYAI

3.1. A hatósági vizsgáztatásba bevont munkakörök

1.8.1.0100. „Az adott nukleáris létesítményre jellemző sajátosságok figyelembevételével a tervező meghatározza a biztonság szempontjából fontos munkakörök és ezen belül a biztonság szempontjából meghatározó munkakörök listáját, amelyet szerepeltetni kell a nukleáris létesítmény Előzetes Biztonsági Jelentésében, a Végleges Biztonsági Jelentés előzetes változatában és Végleges Biztonsági Jelentésében. A listákat a nukleáris biztonsági hatóság a létesítési engedélyben hagyja jóvá, majd időszakosan, de legalább az időszakos biztonsági felülvizsgálat keretében felülvizsgálja, és szükség szerint aktualizálja.”

Rendelet 18. § (1) „A nukleáris létesítmény Időszakos Biztonsági Jelentését a nukleáris biztonsági hatóság felülvizsgálja, és a 34. § szerint határozatot hoz... (3) A nukleáris biztonsági hatóság a nukleáris biztonság szempontjából meghatározó munkakörök betöltését jóváhagyja.”

A nukleáris létesítmény sajátosságait figyelembe véve a nukleáris létesítmény tervezője határozza meg az egyes munkakörökben ellátandó feladatokat és az azokból eredő biztonsági hatásokat, és ezek alapján a tevékenységek biztonsági fontosságát.

A biztonság szempontjából fontos munkaköröknek minősülnek:

Rendelet 10. kötet 19. „A nukleáris létesítmény biztonságát befolyásoló feladatokat végrehajtó, vagy arra döntéshozói jogkört tartalmazó munkakör, amelynek a munkaköri leírásában a biztonság szempontjából fontosnak minősített tevékenység, vagy azzal összefüggő feladat szerepel.”

Az Előzetes Biztonsági Jelentésnek, a Végleges Biztonsági Jelentés előzetes változatának illetve a Végleges Biztonsági Jelentésnek része a biztonság szempontjából fontos és a biztonság szempontjából meghatározó munkakörök listája.

A listákat a hatóság az Időszakos Biztonsági Felülvizsgálat keretében vagy esetileg vizsgálja felül és hatósági döntéssel fogadja el.

A jelen dokumentumban megfogalmazott szempontokat - az adott ismeretellenőrzési formát és feltételeket figyelembe véve - valamennyi munkakörhöz tartozó ismeretellenőrzés szabályozására javasolt kiterjeszteni.

3.2. A hatósági jogosító vizsga általános szabályai

1.8.2.0100. „A biztonság szempontjából meghatározó munkakörök betöltése nukleáris biztonsági hatósági jogosítványhoz kötött. A nukleáris biztonsági hatósági jogosítvány megszerzéséhez nukleáris biztonsági hatósági jogosító vizsgát kell tenni, melynek az engedélyes által elkészített szabályozását a nukleáris biztonsági hatóság hagyja jóvá.”

A hatósági vizsga célja annak biztosítása, hogy a biztonság szempontjából meghatározó munkakörökbe csak olyan személyek legyenek alkalmazhatók, akik a munkakörre vonatkozó valamennyi követelménynek megfelelnek, a fizikai és pszichológiai alkalmasság mellett a munkaköri feladatok ellátásához szükséges képzési programot elvégezték, valamennyi elméleti ismerettel, jó gyakorlati felkészültséggel, készséggel és jártassággal rendelkeznek. Ezt a célt szolgálja a nukleáris létesítményben a biztonság szempontjából meghatározó munkakörökbe dolgozók képzési folyamatába illesztve az adott munkakörben való önálló munkavégzésre feljogosító hatósági jogosító vizsga.

A hatósági jogosítvány megszerzéséhez szükséges hatósági jogosító vizsga az engedélyes által a jelen útmutató elvárásai alapján elkészített és a hatóság által jóváhagyott vizsgaszabályzat alapján történik.

3.3. A vizsgára bocsáthatóság előfeltételei

1.8.2.0200. „A jogosítvány megszerzésnek, megújításának feltétele, hogy a munkakört betöltő

a) fizikai, pszichológiai alkalmasságát megfelelő orvosi vizsgálat igazolja,

b) a munkakörre előírt elméleti és gyakorlati képzési programot teljesíti, valamint

c) az adott munkakör betöltéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretei alkalmassá teszik a jogosítvány szerinti feladatok elvégzésére.”

A munkakör betöltéséhez szükséges vizsgákat az a munkavállaló kezdeheti meg, aki teljesíti a vizsgára bocsáthatóság előfeltételeit.

A képzési folyamat részeként az előfeltételeket írásban rögzítik, azokat munkakör-specifikusan határozzák meg, és azok állapotát naprakészen vezetik.

Előfeltételek közé tartozik:

a) a munkakör betöltéséhez előírt iskolai végzettség, szakképesítés,

Hatósági jogosítvány megszerzése a nukleáris létesítményekben

- b) az előírt gyakorlati idő,
- c) a jogszabályokban, rendeletekben, a nukleáris létesítmény belső előírásaiban szereplő képzettségek, vizsgák,
- d) a munkakörre előírt, sikeres gyakorlati, betanulási, szintentartó programok elvégzése,
- e) a munkakör ellátásához szükséges helyismeret, gyakorlat,
- f) egészségügyi, pszichológiai alkalmasság stb.

1.8.2.0300. „Az elméleti és gyakorlati ismeretek szükséges szintjének meglétéről a jogosítvány megszerzésekor írásbeli és szóbeli, a jogosítvány megújításakor szóbeli vizsga keretében kell meggyőződni.”

Az első szóbeli vizsga feltétele a sikeresen teljesített írásbeli és gyakorlati vizsga. A jogosítvány megújításához a szóbeli vizsgán való részvétel feltétele az összes, a hatóság által jóváhagyott vizsgaszabályzatban rögzített kötelezettség sikeres teljesítése.

Az előfeltételek hiányában a hatósági jogosító vizsga nem kezdhető meg.

3.4. Az ismeretellenőrzés módja, tématerületek

Az elméleti és gyakorlati ismeretek megfelelő szintjének megítéléshez a szervezeti egységek vezetői határozzák meg valamennyi munkakörre, a képzettségi és a vizsgakövetelményeket. A munkaköri képzettségi- és vizsgakövetelményeket időszakosan felülvizsgálják, és a tapasztalatok, változások figyelembevételével megfelelően aktualizálják.

Az írásbeli és szóbeli vizsga témaköreit, a gyakorlati vizsgákat – köztük a szimulátoron elvégzendő feladatokat - munkakörönként, a munkakör sajátosságait figyelembe véve határozzák meg és tartják naprakészen.

A képzésért felelős szervezet vizsgálja és biztosítja a munkaköri képzettségi- és vizsgakövetelmények tartalmi megfelelőségét és az összhangját az érvényes magasabb szintű (jogszabály, szabvány, stb.) követelményekkel.

A kompetencia igényeknek megfelelően és a képzési célokkal összhangban a vizsgák kérdéseit úgy állítják össze, hogy az adott munkakörnek a biztonság szempontjából meghatározó munkaköri követelményeihez és feladataihoz kapcsolódó valamennyi témakör ismeretanyagának elsajátítása megítélhető legyen.

Az írásbeli és szóbeli vizsga kérdéseit úgy kell meghatározni, hogy az arra adott válaszok elvárt megfelelőségi szintje összhangban legyen az adott

Hatósági jogosítvány megszerzése a nukleáris létesítményekben

munkakör betöltéséhez szükséges követelményekkel és a munkakörnek a nukleáris létesítmény biztonságában betöltött fontosságával, továbbá legyenek alkalmasak a vizsgázó biztonság iránti elkötelezettségének megítélésére is.

Az egyes kérdések megválaszolásához szükséges dokumentumok és azok használatának módja előre meghatározott és a vizsgázó rendelkezésére állnak.

1.8.2.0500. „Az atomerőműben a jogosítvány megszerzéséhez, megújításához az ügyeletes mérnöki és a blokkvezénylői munkaköröknél a gyakorlati ismeretek megfelelő voltát és a rátermettséget szimulátoron végzett gyakorlattal is igazolni kell. A vizsgán a jelöltnek bizonyítania kell, hogy a nukleáris biztonságot figyelemmel kísérő és azt fenntartó képességgel rendelkezik, és beavatkozási jogosultságának megfelelően képes:

a) a normál üzemi folyamatok végzéséhez, valamint a TA2-4 és TAK1-2 üzemállapotok elhárításához szükséges csoportmunkára,

b) a blokkvezénylői információ alapján megítélni az atomerőművi blokk üzemállapotát, meghatározni a normál üzemtől való eltéréseket és végrehajtani a szükséges intézkedéseket, valamint

c) a TA2-4 és TAK1-2 üzemállapotok esetén felismerni és értékelni a helyzetet, elvégezni az előírások szerinti ellenőrzéseket és intézkedéseket, meghatározni az atomerőművi blokk biztonságos üzemi állapotba viteléhez és tartásához szükséges további teendőket.”

A nukleáris létesítmények vezénylői munkaköreinél (az atomerőműben az ügyeletes mérnöki munkakörnél is) a vizsgázók az írásbeli vizsgán legalább az alábbi ismeretekről számot adnak:

- a) elméleti alapismeretek,
- b) a nukleáris létesítmény biztonságának alapelvei, biztonsági kultúra,
- c) biztonsági és sugárvédelmi követelmények,
- d) a nukleáris létesítmény, annak rendszerei és rendszerlemei felépítése, működése, jellemzői,
- e) a rendszerek, rendszerlemek térbeli elhelyezkedése, kapcsolódásaik egymással és a segédrendszerekkel (pl. hűtés, villamos megtáplálás stb.),
- f) a rendszerek, rendszerlemek tervezési és üzemeltetési korlátai,
- g) a blokk viselkedése normál üzemben, és üzemzavari, baleseti körülmények között,

Hatósági jogosítvány megszerzése a nukleáris létesítményekben

- h) a létesítmény tűzvédelme,
- i) üzemzavar- és baleset-elhárítási intézkedések,
- j) a nukleáris létesítményre vonatkozó hatósági előírások,
- k) a rendszerek, szerelemek karbantartása, eszközök és technológiák,
- l) Irányítási rendszer, minőségbiztosítás,
- m) a tevékenységek (beavatkozás, karbantartás) nem megfelelő végrehajtásának biztonsági következményei, jelentése.

A szimulátoron végzett gyakorlati vizsga az alábbi témakörökre terjed ki:

- a) vezénylői ismeret,
- b) a normál üzemeltetés feladatai a blokk különböző üzemállapotaiban,
- c) a biztonságot érintő (Üzemeltetési Feltételek és Korlátok, kezelési-, karbantartási-, üzemviteli-, tesztelési utasítások stb.) előírások végrehajtása, és betartása, a dokumentáció használata,
- d) üzemzavari-, baleset-elhárítási helyzetek felismerése, döntések, beavatkozások,
- e) csoportmunka, kommunikáció,
- f) belső szabályozás betartása.

A gyakorlati vizsga során a vizsgázó bizonyítja:

A rátermettségét és az alkalmasságát, hogy a beavatkozási jogosultsága keretében megfelelően képes a biztonságot figyelemmel kísérni és azt fenntartani a normál üzemi folyamatoknál, illetve az üzemzavari és baleseti helyzetekben. Képes továbbá a blokkvezénylői információ alapján megítélni a blokk üzemállapotát, meghatározni a normál üzemtől való eltéréseket és végrehajtani a szükséges intézkedéseket.

Üzemzavar vagy baleset esetén felismeri és értékeli a helyzetet, elvégzi az előírások szerinti ellenőrzéseket és intézkedéseket, meghatározza és végrehajtja a blokk biztonságos üzemállapotba viteléhez és tartásához szükséges teendőket.

Az ügyeletes mérnöki és blokkvezénylői munkaköröknél a szóbeli vizsga során legalább az alábbi témakörök ismeretéről adnak számot a vizsgázók:

- a) elméleti alapismeretek,
- b) kezelési, karbantartási, üzemviteli és a biztonságot érintő- adminisztratív utasítások,

Hatósági jogosítvány megszerzése a nukleáris létesítményekben

- c) normál körülmények közötti üzemeltetés, helyismeret,
- d) üzemzavari és baleseti körülmények közötti üzemeltetés,
- e) a blokk vagy blokkok, azok rendszerei és rendszerlemei aktuális állapota,
- f) a rendszerek, rendszerlemek karbantartása, eszközök és technológiák.

A megfelelő kompetencia folyamatos fenntartása érdekében az engedélyes szabályozza a hatósági jogosító vizsgák közötti időszakokra a szintentartó képzések rendszerét (időtartam, tematika, képzési forma, gyakoriság stb.) és az ismeretellenőrzés módját.

3.5. A teljesítmény értékelése

A vizsgázók gyakorlati, írásbeli és szóbeli vizsgáinak az értékelése előre meghatározott értékelési szempontok, kritériumok alapján történik.

Az írásbeli vizsgát az engedélyes értékeli és a szóbeli vizsgát megelőzően a hatóság képviselője részére biztosítja a vizsgadolgozat - illetve kérésre - a korábbi ismeretellenőrzés dokumentumainak megtekintését.

A vizsga eredményét az egyes kérdésekre adott válaszok, valamint a gyakorlati vizsga feladatainak teljesítési színvonala alapján kell meghatározni.

A vizsgázónak a jogosítvány megszerzéséhez valamennyi kérdésre legalább elfogadható (megfelelt) szintű választ kell adnia, amivel igazolja, hogy az adott témakörben megfelelő jártassággal rendelkezik, és ez alapján a rábízott feladatokat megfelelő szinten a biztonság szintjének megtartásával képes elvégezni és erről a vizsgabizottságot egyértelműen meggyőzi.

Valamennyi vizsga esetén a kétfokozatú (megfelelt, nem felelt meg) minősítés alkalmazandó.

1.8.2.0400. „A szóbeli vizsga sikeres, ha a nukleáris biztonsági hatóság képviselője is a munkakör betöltéséhez megfelelőnek ítéli a vizsgázó teljesítményét.”

A hatóság képviselője a vizsga megkezdését nem engedélyezi, ha a vizsgára bocsáthatóság feltételei nem állnak fenn, vagy a vizsgáztatás feltételei nem adottak (vizsgaelnök, vizsgabizottság, segédanyagok stb.) A vizsgabizottság értékelésétől függetlenül a hatóság képviselője önállóan értékeli a vizsgázó teljesítményét. Amennyiben a vizsgázó teljesítményét a hatóság képviselője nem ítéli megfelelőnek a munkakör betöltéséhez, arról a vizsgaelnöknek

nyilatkozik és álláspontját a jegyzőkönyvben rögzíti. Akit a hatóság képviselője felkészületlennek vagy alkalmatlannak ítél meg a vizsga során nyújtott teljesítménye alapján, akkor is sikertelen (nem felelt meg) minősítést kap, ha a vizsgabizottság többi tagjának (beleértve a vizsga elnökét is) erről más a véleménye!

3.6. A jogosítvány érvényessége

1.8.2.0800. „A jogosítvány időbeli hatálya a sikeres vizsga időpontjától számítva legfeljebb 5 év.

- a) 3 év az első jogosító vizsgát követően;*
- b) 3 év, amennyiben a vizsgázó sikertelen megújító vizsga után sikeres ismétlő vizsgát tesz;*
- c) 5 év, amennyiben a megújító vizsga kiváló minősítésű.*
- d) A jogosító vagy megújító vizsgán elért eredmény alapján a jogosítvány hatálya 2 vagy 1 évre korlátozható.”*

A sikeres vizsga esetén a kiválóan teljesítőknél maximálják, gyenge teljesítmény esetén pedig korlátozzák a jogosítvány érvényességi idejét.

A vizsgáztatási szabályzat részeként a jogosítvány érvényességének szabályait pontosan és egyértelműen kidolgozzák, és hatásosságát rendszeresen felülvizsgálják, szükség esetén kezdeményezik annak módosítását.

1.8.2.0900. „A jogosítvány érvényessége megszűnik, amennyiben:

- a) az érvényességi időn belül nem került megújításra,*
- b) tulajdonosa 6 hónapot meghaladóan nem végzett munkát a jogosítvány szerinti munkakörben,*
- c) a szinten tartó képzésben való részvétel az előírásoknak nem felel meg, vagy*
- d) a jogosítvány megújítására irányuló vizsga sikertelen.”*

A szinten tartó képzésben való részvétel az előírásoknak nem felel meg akkor, ha a jogosítvány tulajdonosa az előírt szintentartó képzéseken a belső szabályozásban megengedett időnél többet hiányzik, és azt nem pótolja, vagy ha az ismeretellenőrzés során támasztott követelményeknek határidőn belül nem felel meg.

Hatósági jogosítvány megszerzése a nukleáris létesítményekben

A vizsgáztatási szabályzat részeként a jogosítvány érvényességi idejének szabályait pontosan és egyértelműen kidolgozzák, és hatásosságát rendszeresen felülvizsgálják, szükség esetén kezdeményezik annak módosítását.

1.8.2.1000. „A nukleáris biztonsági hatóság a jogosítványt érvényteleníti:

- a) a jogosítvány tulajdonosának, vagy az engedélyesnek a kérésére, vagy*
- b) a nukleáris létesítmény nukleáris biztonságát veszélyeztető súlyos előírásértés miatt.”*

A jogosítvány tulajdonosának jogában áll a jogosítvány érvénytelenítését kezdeményezni, amennyiben nem áll szándékában az érvényesség feltételeit fenntartani. A kérést az OAH részére levélben kell eljuttatni, annak rövid indoklásával együtt.

Súlyos előírásértés esetén az esemény körülményeinek mérlegelése alapján az OAH érvényesítési eljárás keretében a jogosítványt (feltételesen vagy feltétel nélkül) érvénytelenítheti. A hatóság az eljárás lefolytatásának idejére az érintett munkavállalót az önálló munkavégzéstől eltilthatja.

Súlyos előírásértésnek minősül, ha a feladatot szándékosan, gondatlanságból, vagy hanyagságból az előírásoktól eltérően hajtják végre és ezzel baleseti helyzetet, személyi sérülést, a környezet, a lakosság vagy a személyzet veszélyeztetését, vagy blokk biztonságának csökkenését, az Üzemeltetési Feltételek és Korlátok megsérülését okozzák.

A előírásértés súlyosságának minősítésénél a hatóság egyedileg mérlegel és a következő jellemzőket vizsgálja:

- a) Az esemény tényleges és potenciális biztonsági súlya, következménye a környezetre, a lakosságra és a személyzetre.
- b) Szándékosság esetén az előírás-sértés minden esetben súlyosnak minősül.
- c) Az előírás-sértéshez vezető tényezők és körülmények esetén a hibát vétőtől független zavaró külső tényezők a besorolást enyhítik.
- d) A megsértett előírások típusa (Üzemeltetési Feltételek és Korlátok, kezelési utasítás, üzemviteli utasítás, munkautasítás, egyéb belső eljárás stb.). A hatóság által jóváhagyott dokumentumok, vagy az üzemeltető eljárásaiban kötelezően használandó dokumentumok esetén már egyetlen előírás is súlyos előírás-sértésnek minősülhet.

Hatósági jogosítvány megszerzése a nukleáris létesítményekben

- e) Az előírás-sértés feltárásának körülményei – önellenőrzés, az engedélyes vizsgálata, a hatóság megállapítása. Az önellenőrzés megítélése kedvezőbb, mint az engedélyes vizsgálata. A hatósági felismerés jelentős súlyosbító tényező.
- f) A megsértett előírások száma, a mélységi védelem részét képező adminisztratív utasítások illetve az irányítási rendszer előírásainak több ponton történő megsértése súlyosbító körülménynek számít.
- g) Az eseménynek az ismétlődő jellege.
- h) A biztonsági kultúra egyéb jellemzői megléte enyhítően, míg azok hiánya súlyosbító tényezőként vehetők figyelembe:
 - önellenőrzés,
 - kommunikáció,
 - vezetői elvárás, jelenlét
 - biztonsági következmények felmérése stb.

1.8.2.1100. „Érvénytelen jogosítvány esetén a megújítás feltételeit a nukleáris biztonsági hatóság esetileg határozza meg.”

A jogosítvány érvénytelenné válása okainak függvényében a megújítás feltételei is különböznek. A hatóság azt az elvet követi, hogy helyreálljanak a jogosítvány megszerzésének feltételei és az érvénytelenítés okai megszüntetésre kerüljenek. Súlyos előírás-sértés esetén a hatóság nyilatkozik a jogosítvány érvényességének megújításához szükséges feltételekről. A feltételek jellemzően a következők lehetnek: a vizsgára bocsáthatóság előfeltételeinek meghatározott köre, soron kívüli képzés, rendkívüli beszámoltatási kötelezettségek (vezető előtt, hatóság előtt), a hatósági jogosító vizsga részleges vagy teljes ismétlése, a jogosítvány érvényességi hatályának időbeli korlátozása, és legsúlyosabb esetben a tevékenységtől való eltiltás.

1.8.2.1200. „Több ugyanolyan típusú blokkal üzemelő atomerőmű esetében, amennyiben a nukleáris létesítmény rendelkezik az atomerőművi blokkok közötti különbségeket is oktató képzési programmal, blokk-szimulátorral és a másik atomerőművi blokkon történő munkavégzés feltételeinek a nukleáris biztonsági hatóság által elfogadott szabályozásával, akkor az adott munkakör betöltését biztosító jogosítvány az atomerőmű minden blokkjára kiterjedő érvényességgel is kiadható.”

A több blokkra érvényes jogosítvány kiadásának feltételeit a vizsgáztatási szabályzatban szerepeltetik.

3.7. A vizsgabizottság

A vizsgabizottságban a szakmai kompetenciát biztosítani kell. A vizsgabizottsági tagok a vizsgázó szervezeti egységének vezetője, a hatóság és a képzésért felelős szervezet képviselője.

A vizsgabizottságban legalább egy olyan személynek kell lenni, aki az adott vizsgának megfelelő jogosítvánnyal rendelkezik vagy rendelkezett, így az adott szakmai területen több éves üzemeltetői gyakorlata van.

A vizsgabizottság elnöke a vizsgázó szervezeti főegységének vezetője.

Minden munkakörhöz írásban rögzítik a vizsgabizottság összetételét és a helyettesítés rendjét.

3.8. A vizsgáztatás eljárása

A megújító szóbeli vizsgák, és a közöttük tartott gyakorlati és egyéb (pl.: e-learning) vizsgák, valamint a szinten tartó képzések, megfelelő ütemezése biztosítják a jogosítványok érvényességének megőrzését és azt, hogy a jogosítványt még az érvényességi időtartamon belül meg lehessen hosszabbítani. Az aktuális munkaköri követelményeknek megfelelően a munkakör specifikus ismeretellenőrző kérdéseket naprakészen tarják. Biztosítják a vizsgák előtt a munkaköröknek megfelelő előfeltételek teljesítését, ezek dokumentumait gyűjtik, tárolják és a vizsgabizottság számára elérhetővé teszik.

Az érintettekkel egyeztetve kijelölik a vizsgák időpontjait, kijelölik a vizsga elnökét, és időben elküldik a meghívókat.

A vizsga akkor kezdhető meg, ha valamennyi érintett személy jelen van, a hatóság képviselője meggyőződött a vizsga előfeltételeinek teljesüléséről és a vizsgaelnök engedélyezi.

A vizsga menetét pontosan szabályozzák. a kérdések húzásának, megválaszolásnak sorrendjét, a vizsgázó választhatja meg, aki rövid felkészülési időt is kérhet. A szimulátoron elvégzendő gyakorlatot a vizsgabizottság elnöke választja ki.

A vizsgabizottság tagjai számára lehetőség van kiegészítő vagy pontosító kérdések további megfogalmazására is a vizsga teljes időtartama alatt. A

bizottság tagjai addig tesznek fel pontosító, kiegészítő kérdéseket, ameddig egyértelműen meg nem győződnek a vizsgázó teljesítményéről.

Sikeres vizsga esetén az értékelés során meghatározzák a vizsgaszabályzat előírásával összhangban a jogosítvány érvényességi idejét.

Sikertelen vizsga esetén a bizottság dönt az ismétlő vizsga legkorábbi időpontjáról, illetve további feltételeket támaszthat a vizsgázóval szemben.

Sikertelen vizsga esetén, vagy érvénytelenített jogosítvánnyal a dolgozó a jogosítványhoz kötött munkakörben önálló szolgálatot nem adhat.

3.9. Dokumentálás

A bizottság szempontjából fontos és bizottság szempontjából meghatározó munkakörökkel kapcsolatos képzési, vizsgáztatással kapcsolatos adatokat, jelen folyamat elemeit szabályozott módon dokumentálják, a vizsgázók adatait, a vizsgaeredményeket napra készen nyilvántartják, a vizsgára bocsáthatóság feltételeinek igazolását a vizsgabizottság részére biztosítják.

1.8.2.0700. „A jogosítványok kiadását és megújítását az engedélyes kérelmezi. A kérelemhez 2 példányban mellékelni kell a jogosítvány kiadásának, megújításának feltételeként előírtak teljesülését igazoló dokumentumokat.”

A jogosítvány kiadásához meghatározzák a kiadás feltételeinek bizonyítására szolgáló dokumentumokat. Ezen dokumentumok igazolják a képzési program sikeres teljesítését, a szóbeli vizsga előfeltételeinek teljesítését és a szóbeli vizsga eredményeit. A kérelemnek tartalmaznia kell a vizsga minősítését, a jogosítvány javasolt érvényességi idejét annak indoklásával együtt. A jogosítvány érvényességi idejét a jogosítvány kiadásakor, vagy meghosszabbításakor a vizsgaeredmények és a vizsgabizottság javaslata alapján a hatóság határozza meg.

Biztosítják, hogy a hatósági ellenőrzés során a bizottság szempontjából meghatározó munkakörökben dolgozók munkaköri követelményeinek megfelelése és a követelmények teljesülése egyértelműen igazolható és ellenőrizhető legyen.